

УДК 339.9

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ЕКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ

Литвин М. В.

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів, заступник декана з наукової роботи факультету міжнародної економіки Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Анотація. *В статті теоретично обґрунтовано та проаналізовано вплив глобальної фінансової кризи на екологічну складову сталого розвитку країн світу.*

Досліджено вплив глобальної фінансової кризи на сталий розвиток країн світу за показниками сталого розвитку: компонентою безпеки життя людей та компонентою якості життя людей. Зроблено порівняльний аналіз країн світу за індексом екологічного виміру. Розроблено практичні рекомендації в напрямку екологічного виміру щодо досягнення сталого розвитку в різних країнах світу.

Глобальна фінансова криза здійснила значний вплив на сталий розвиток кожної країни світу. Першочергово вплинувши на економічну складову сталого розвитку, криза призвела до загострення проблем у соціальній та екологічній сферах, зниження якості та безпеки життя суспільства, і підтвердила необхідність впровадження принципів концепції сталого розвитку на глобальному рівні.

Ключові слова: *сталий розвиток, глобальна фінансова криза, екологічний вимір сталого розвитку.*

Постановка проблеми. Концепція сталого розвитку була визнана домінантною ідеологією функціонування людської цивілізації XXI ст. та пропонує новий підхід до проблем світоустрою. Він передбачає суттєві зміни у всіх сферах суспільного життя, висуваючи на порядок денний питання про цивілізований діалог між природою та суспільством.

Глобальна фінансова криза 2008-2010 рр. обумовила необхідність ощадливого використання природних ресурсів, розвиток нових екологічно орієнтованих галузей і видів діяльності, впровадження «зелених технологій», тобто тих змін, які дозволять забезпечити гармонійне узгодження економічного, соціального й екологічного розвитку і стануть каталізатором зростання глобальної економіки.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та проаналізувати вплив глобальної фінансової кризи на екологічну складову сталого розвитку країн світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Істотний внесок у формування концепції сталого розвитку суспільства зробили праці О. Г. Білоуса, І. А. Брижаня, Т. Банурі, М. З. Згуровського, О. Ф. Новікова, Є. В. Хлобистова, Л. С. Шевченка та ін. Проблемам впливу глобальної фінансової кризи присвячені дослідження провідних вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: С. Н. Бобильов, А. М. Бойко, П. Вандерберг, Д. В. Василенко, В. Гриценко, М. В. Єршов, А. Г. Зима, О. Рогач, С. Ткаленко та ін. Проте критичний аналіз праць дослідників свідчить про недостатність висвітлення проблем, пов'язаних, насамперед, із дослідженням впливу глобальної фінансової кризи на екологічний вимір сталого розвитку країн світу, що зумовило вибір теми дослідження, його мету та свідчить про його актуальність.

Основні результати дослідження. У процесі відновлення світової економіки від наслідків глобальної фінансової кризи 2008-2010 рр. більшість країн світу визнала неефективність докризової традиційної економіки, пріоритетом розвитку якої є економічне зростання без врахування екологічних та соціальних наслідків. За таких умов набула актуальності необхідність переходу до нового типу розвитку суспільства – сталого розвитку. Основою економічного виміру сталого розвитку є екозбалансована економіка, яка полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів і застосуванні природо-, енергетичних та матеріалозберігаючих технологій для створення потоку сукупного доходу, який би забезпечував принаймні збереження (не зменшення) сукупного капіталу (фізичного, природного або людського), з використанням якого цей сукупний дохід створюється [1].

Екологічний вимір сталого розвитку полягає в забезпеченні цілісності біологічних і фізичних природних систем, включаючи створене в них людиною середовище. Особливого значення набуває здатність таких систем самооновлюватися й адаптуватися до різноманітних змін, замість деградації та втрати біологічної різноманітності. Як результат, в останні десятиліття сформувалися глобальні проблеми та загрози, серед яких центральними є деградація навколишнього середовища [2].

У цьому відношенні безпека людини є базовою складовою сталого розвитку суспільства. Екологічний вимір цієї складової сталого розвитку полягає в свободі від глобальних загроз людства, серед яких центральними є: глобальне потепління, глобальні зміни клімату й природні катастрофи, глобальне зниження енергетичної безпеки, порушення балансу між біологічними можливостями Землі й потребами людства в біосфері у контексті зміни демографічної структури світу, обмеженість доступу до питної води та ін. [3].

Вплив глобальної фінансової кризи на сталий розвиток країн світу можна визначити за такими двома показниками сталого розвитку: компонента безпеки життя людей та компонента якості життя людей. Порівнявши значення рейтингів країн за вказаними показниками для 2008 і 2009 рр., можна зробити висновок, що найменше зниження безпеки життя людей на початковому етапі глобальної економічної кризи відбулося в Росії, Бразилії, Єгипті, Чилі, Тунісі, Алжирі, Хорватії, Колумбії, Беніні, Гондурасі. Найбільших втрат за цим показником зазнали Україна, Угорщина, Румунія, Таїланд, Чеська Республіка, Боснія і Герцеговина, Пакистан, Японія, Латвія, Грузія. Країни Великої вісімки, за винятком Японії, майже не відчули помітних змін рівня національної безпеки, у той час як група країн БРІКС за рівнем національної безпеки помітно покращила свої показники. Найменше зниження якості життя людей на початковому етапі кризи відбулося у Великій Британії, Данії, Бельгії, Чилі, Перу та Азербайджані. Найбільше криза вплинула на якість життя населення в таких країнах як Венесуела, Аргентина, Туніс, Україна, Єгипет, Молдова та Франція [4].

Порівняльний аналіз країн світу за індексом екологічного виміру (I_e), який кількісно визначає ймовірність, з якою країна буде здатна зберегти наявні ресурси навколишнього природного середовища протягом наступних десятиліть, та оцінює потенціал країни по запобіганню екологічній деградації, показує першість таких країн як Ісландія ($I_e = 0,942$), Швейцарія ($I_e = 0,917$), Коста-Ріка ($I_e = 0,897$), Швеція ($I_e = 0,895$), Норвегія ($I_e = 0,847$), Франція ($I_e = 0,812$), Австрія ($I_e = 0,810$) та Колумбія ($I_e = 0,792$), які формують групу з найвищими значеннями індексу (група А). Левову частку країн групи А представляють країни з високим рівнем прибутку, високим рівнем керування у сфері екологічного здоров'я людини (низькі екологічний тягар хвороб і забрудненість атмосферного повітря, високі якість і доступність питної води та санітарія) і, водночас, відносно невисокими викидами парникових газів на душу населення. Присутність у цій групі Коста-Ріки та Ко-

лумбії, країн з рівнем прибутку вище середнього, пояснюється не стільки складовими людського здоров'я, скільки високими значеннями екосистемних компонент, зокрема лісогосподарювання [4].

Група В та група С – дві найбільші групи за кількістю країн. Група В охоплює країни з високим значенням Іе від 0,761 (Фінляндія) до 0,577 (Словенія). Більше половини групи становлять країни з високим рівнем прибутку (Фінляндія, Словаччина, Великобританія, Нова Зеландія, Німеччина, Італія, Португалія, Японія, Чехія, Іспанія, Данія, Угорщина, Хорватія, Люксембург, Ірландія, Румунія, Канада, Нідерланди, Австралія і Словенія), і ще близько третини – країни з прибутком вище середнього (Чилі, Латвія, Панама, Перу, Домініканська республіка, Литва, Суринам, Алжир, Мексика, Румунія і Малайзія). Високі позиції цих країн за індексом екологічного виміру обумовлено в основному досягненнями у сфері керування екологічним здоров'ям людини і, у меншому ступені, – захисту і керування довкіллям, зокрема і через значні викиди парникових газів. Близько однієї шостої від усієї групи становлять країни з прибутком нижче середнього (Албанія, Еквадор, Ель-Сальвадор, Філіппіни та Марокко) та низьким прибутком (Непал) [4].

Найбільш різноманітною, з огляду на економічну розвиненість, є група С, яка представляє країни за індексом екологічного виміру від Естонії (Іе = 0,553) до Гватемали (Іе = 0,345). Близько однієї п'ятої групи С – це країни з високим прибутком (Естонія, США, Ізраїль, Греція, Бельгія, Південна Корея, Кіпр та Тринідад і Тобаго), які опинились у групі С за значенням індексу екологічного виміру через антропогенну перевантаженість навколишнього природного середовища, зокрема значні викиди парникових газів і забрудненість атмосферного повітря. Рейтинг країн з прибутками вище середнього (Бразилія, Польща, Венесуела, Болгарія, Росія, Аргентина, Туреччина, Намібія, Уругвай, Ямайка, Казахстан, Боснія і Герцеговина), які складають близько третини групи С, можна пояснити з цих самих причин, хоча є і виключення, наприклад Намібія з низькими значеннями показників екологічного здоров'я людини. Країни з прибутками нижче середнього (Шрі-Ланка, Грузія, Парагвай, Таїланд, Єгипет, Туніс, Вірменія, Азербайджан, Молдова, Україна, Нікарагуа, Йорданія і Гватемала) і низькими прибутками (Киргизстан і В'єтнам) формують найбільшу частку групи С. Низькі значення індексу екологічного виміру цих країн обумовлено різними причинами, але загалом це і низькі показники екологічного здоров'я населення, і низька життєздатність навколишнього природного середовища [4].

Група D містить в основному країни з прибутком на душу населення нижче середнього (Гондурас, Китай, Індія, Пакистан, Камерун, Індонезія, Болівія, Монголія і Нігерія) і низьким прибутком (Малаві, Кенія, Таджикистан, Мозамбік, Уганда, Мадагаскар, Танзанія, Зімбабве, Замбія, Бангладеш, Ефіопія, Сенегал, Узбекистан, Камбоджа і Бенін), значна частина яких відноситься до африканського регіону на південь від Сахари. Таким чином, групу D сформовано з бідних країн світу, а отже країн з нерозвинутою системою охорони здоров'я, низькими доступністю та якістю питної води, низькою ефективністю керування довкіллям, найчастіше високими питомими обсягами викидів парникових газів тощо [4].

Глобальна фінансова криза, що розпочалася в 2008 р., на практиці супроводжується значно довго тривалішою глобальною екологічною кризою, яка посилювалася упродовж усього ХХ ст. Стрімкий економічний розвиток породжує екологічні проблеми техногенного характеру: виснаження озонового шару Землі, глобальна зміна клімату внаслідок «парникового ефекту», забруднення атмосферного повітря та водоймищ. За розрахунками фахівців забруднення навколишнього природного середовища завдає значної економічної шкоди національним економікам майже всіх країн світу. За приблизними розрахунками

щорічні збитки від деградації природи оцінюються в розвинених країнах в 0,4-2,0 % ВВП, в країнах Східної Європи – 3-5% ВВП, в країнах СНД – 6-15% ВВП, зокрема в Україні – 10-15 % ВВП [5].

Завдяки бурхливому економічному зростанню країн БРІКС, яке багато в чому стало наслідком експорту капіталу і перенесення виробництва з європейських країн, Японії і США в країни з дешевшою робочою силою, прискореними темпами скорочуються лісові ресурси в Сибіру і Південній Америці. Так, індустріалізація Бразилії призводить до масового знищення лісів, у багатьох районах Східного Сибіру і на Далекому Сході ліси вирубуються в повному обсязі, а деревина нелегальним шляхом у величезній кількості вивозиться до Китаю. Аналогічна ситуація відбувається і з вирубуванням лісів у Південній і Південно-Східній Азії, а також в інших регіонах [3].

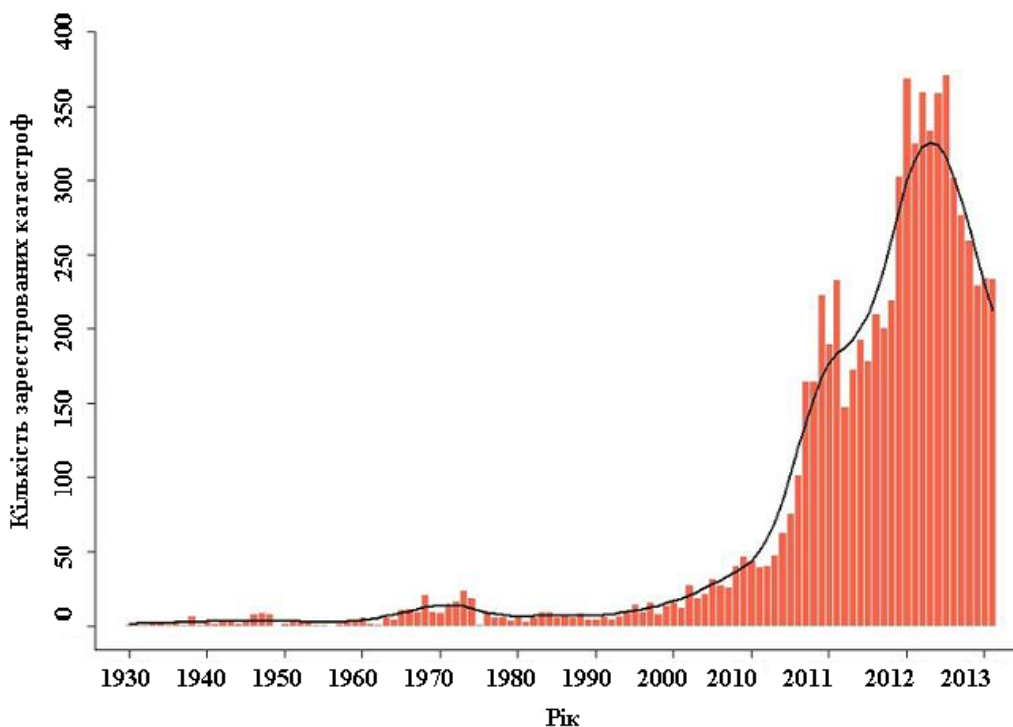
Швидке знищення лісів у поєднанні з глобальними кліматичними змінами призводить до дефіциту прісної води. За прогнозами Інституту водних проблем, близько 2025-2030 рр. майже половина населення Землі опиниться в умовах, коли прісної води не вистачатиме для елементарних потреб. Уже зараз в умовах хронічного дефіциту прісної води живуть 1,1 млрд. осіб, у першу чергу країни Африки, Близького Сходу та Центральної Азії. У недалекому майбутньому, незважаючи на наявність великих річок, дефіцит води почнуть відчувати дві найбільш населені країни – Китай та Індія [6].

Важливо підкреслити, що глобальна фінансова й економічна криза додатково погіршує екологічну ситуацію у світі, оскільки в умовах браку грошових коштів у багатьох державах витрати на екологію, захист природи і профілактику техногенних катастроф неминуче скорочуються, а аварії і техногенні катастрофи, навпаки, частішають і стають масштабнішими. При цьому йдеться не лише про країни, що розвиваються, але і про розвинені. Прикладами можуть слугувати аварія з нафтовою платформою в Мексиканській затоці в 2010 р., що сприяла забрудненню узбережжя США, або часті аварії хімічних підприємств у Китаю, який за багатьма показниками вже не може вважатися країною, що розвивається. В результаті темпи деградації біосфери різко прискорюються, причому самі масштаби цієї деградації роблять зміни безповоротними [7].

Однією з найбільш актуальних сучасних екологічних проблем є глобальна зміна клімату. Результати наукових досліджень незаперечно засвідчують, що домінуючою причиною глобального потепління, що спостерігається, є антропогенне підсилення парникового ефекту. За прогнозами, у другій половині ХХІ ст., якщо не зменшувати викиди парникових газів, третина населення планети або більш ніж 3 мільярди осіб, страждатимуть від нестачі питної води, зокрема, у «широкій» смузі від Іспанії і Марокко до західних кордонів Китаю. Наслідком збільшення антропогенних викидів парникових газів є не лише власне глобальне потепління, а й розбалансування кліматичної системи, що призводить до підвищення частоти й інтенсивності кліматичних аномалій та екстремальних гідрометеорологічних явищ. До 2030 р. зміна клімату побічно приведе до смерті 1 млн. чоловік щорічно, а також завдасть збитку світовій економіці у розмірі 157 млрд. доларів, більше половини з яких доведеться сплатити найбільш розвиненим країнам, таким як США, Німеччина і Японія [8].

Наступна екологічна проблема – світовий океан. До цих пір він поглинав значну частку викидів вуглекислого газу, але останнім часом обсяги поглинання значно знизилися. На думку вчених, зниження обсягів поглинання пояснюється насиченням вуглекислим газом вод світового океану. Крім того, атмосфера, що розігрівається, нагріває океан, а від цього його здатність вбирати CO₂ лише погіршується. Одним із наслідків зростання температур, що продовжується, на Землі є підвищення рівня океану, яке може привести до затоплення істотної частини населених територій [6; 7].

Кумулятивне накопичення наслідків екологічно деструктивного циклу дестабілізує природну систему, провокуючи виникнення гідрометеорологічних та геологічних катаклізмів. Збільшення їх кількості за період 1930-2013 рр. (рис. 1), зареєстроване Центром досліджень епідеміології катастроф, опосередковано підтверджує цю гіпотезу [8].

Рис. 1. Світова динаміка зареєстрованих технологічних катастроф за 1930-2013 рр.

Джерело: авторська розробка за [6, 9].

За розрахунками фахівців, забруднення навколишнього середовища наносить значний економічний збиток національним економікам майже всіх країн світу. За приблизними оцінками, щорічні збитки від деградації довкілля оцінюються в розвинутих країнах в 0,4-2,0% ВВП, в країнах Західної Європи в 35% ВВП, у країнах СНД в 615% ВВП [6].

Особливо небезпечним є збільшення викидів діоксиду вуглецю, який потрапляє в атмосферу від промислових підприємств у результаті неповного згорання палива. Багато оксиду вуглецю міститься у викидах підприємств металургії і нафтохімії. Але головним джерелом оксиду вуглецю є автомобільний транспорт [10].

Так, викиди CO₂ в 28 країнах ЄС зросли на 3% до 4,0 млрд. тонн (у 15 країнах Європи на 3% до 3,1 млрд. тонн) і в США на 4%, до 5,2 млрд. тонн, після падіння в 2009 р. на 4% в 27 країнах ЄС і 8% в 15 країнах ЄС і США. Загальні викиди CO₂ у всіх промислово розвинених країнах, які згідно з Кіотським протоколом мають кількісні зобов'язання щодо зменшення викидів парникових газів, зросли в 2010 р. на 3,5% (включаючи США, які не ратифікували протокол). Незважаючи на глобальну фінансову кризу, яка спричинила зниження інтенсивності виробництва, і цілеспрямовані дії з боротьби зі змінами клімату, зберігається тенденція до збільшення загальносвітових викидів CO₂ [11].

За різними прогнозами, завдяки збільшенню концентрації в атмосфері парникових газів, до 2050 р. середня температура на Землі підвищиться (порівняно з 2000 р.) на 1-3,5°C. Наукові дослідження переконують, що глобальне потепління та інші геоекологічні порушення призводять до перетворення сільськогосподарських угідь на пустелі (щороку близько 6 млн. га), лісових пожеж, танення льодовиків, появи нових хвороб тощо [10].

Така ситуація здійснює значний негативний вплив на сталий розвиток суспільства: зникнення малих острівних держав, затоплення великих площ суходолу, голод і нестача питної води в найбільш уразливих до зміни клімату країнах неминуче призведуть до виникнення потужних потоків «кліматичних біженців», що прямуватимуть до країн, в яких наслідки зміни клімату не будуть не такими катастрофічними [10].

Зростання кількості населення, масове переселення до міст, збільшення споживання енергії й інших ресурсів та істотне збільшення викидів вуглекислого газу не сприяють процесу реалізації сталого розвитку, створюючи дедалі більше навантаження на природні ресурси Землі. За прогнозами, до 2030 р. темпи споживання природних ресурсів вдвічі перевищать темпи їхнього відновлення, відтак значно посилиться боротьба за доступ до ресурсів, що загострюватиме інші конфлікти, посилюватиме енергетичну і продовольчу кризу, поглиблюватиме економічну нерівність та призведе до масової появи екологічних біженців [7].

Для екологічного виміру сталого розвитку характерною є чітка взаємозалежність з його економічним виміром. Різниця рівнів економічного розвитку впливає на можливості захисту від екологічних загроз, а деградація довкілля впливає на економічний розвиток, послаблюючи його потенціал. На думку експертів ООН, екологічні втрати внаслідок забруднення набагато перевищують вартість заходів, спрямованих на боротьбу з ним. У країнах, що розвиваються, вони значно більші, ніж у розвинутих державах. Щороку через забруднення втрачається від 0,5 до 2,5% ВВП, а вартість заходів, які б дозволили радикально скоротити обсяги забруднення в індустріальних країнах, складає 1-2% ВВП [11].

Впровадження ринкового механізму скорочення викидів стало важливим та ефективним інструментом досягнення сталого екологічного розвитку. Як показує досвід ЄС, де функціонує найбільший внутрішній вуглецевий ринок, такий ринковий механізм є дієвим та ефективним інструментом регулювання, обмеження та скорочення викидів парникових газів, що, у свою чергу, приводить до підвищення енергоефективності національної економіки, а також приводить у дію механізм циклічної модернізації виробництва [12].

Перехід до сталого розвитку – це глобальний процес, у якому кожна країна має скоординувати з усім світовим співтовариством заходи, вжиті в напрямку реалізації цілей і принципів нової цивілізаційної моделі. Для досягнення цілей сталого розвитку всіма країнами світу необхідно: ввести податок на викиди вуглецю в атмосферу від спалювання вуглеводневого палива; мінімізувати користування особистим автомобілем шляхом введення диференційованих податків на забруднення атмосфери; інвестувати у розвиток громадського транспорту; заохочувати застосування нетрадиційних видів енергії (енергії вітру, біомаси, сонячного тепла та ін.); стимулювати переселення людей ближче до робочих місць, щоб зменшити потребу в транспорті; заборонити виробництво будь-яких матеріалів, які не можуть швидко розкладатися в природних процесах або бути повторно використані; обмежити виробництво предметів одноразового користування; розвивати виробничу сферу видалення відходів у потужну промисловість вторинної переробки, що дозволить відмовитися від використання територій для облаштування звалищ; обмежити використання і руйнування природних ресурсів для військових потреб.

Висновки. Таким чином, збереження екології є невід'ємною складовою процесу реалізації сталого розвитку. Екологічний вимір сталого розвитку полягає у свободі від глобальних загроз людства, серед яких центральними є: глобальне потепління, глобальні зміни клімату й природні катастрофи, глобальне зниження енергетичної безпеки, порушення балансу між біологічними можливостями Землі й потребами людства в біосфері у контексті зміни демографічної структури світу, обмеженість доступу до питної води та

ін. Глобальна фінансова криза додатково погіршила екологічну ситуацію у світі, оскільки в умовах браку грошових коштів у багатьох державах витрати на екологію, захист природи і профілактику техногенних катастроф неминуче скорочуються, а аварії і техногенні катастрофи, навпаки, частішають і стають масштабнішими. Сьогодні екологічні протиріччя, підсилені антиекологічними тенденціями господарювання і соціальною напруженістю у суспільстві, ставлять під загрозу цілісність існуючих екосистем і можливість подальшого сталого розвитку.

Список використаної літератури

1. Орешняк В. Л. Соціально-економічні та екологічні передумови переходу країн світу до моделі сталого розвитку / В. Л. Орешняк // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 7. – С. 64-69.
2. Єлагін Ю. В. Механізм забезпечення сталого розвитку: Проблеми та задачі / Ю. В. Єлагін // УкраДАЗТ. – 2012. – № 1. – С. 258-260.
3. Бобылев С. Н. Кризис: экономика и экология / С. Н. Бобылев, В. М. Захаров // М.: Типография ЛЕВКО, 2009. – 84 с.
4. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти. Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку / За ред. М. З. Згуровського. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – 200 с.
5. Дідух Я. Екологічні аспекти глобальних змін клімату: причини, наслідки, дії / Я. Дідух // Вісник НАН України. – 2009. – № 2. – С. 34-44.
6. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях / Матеріали Третьої Всеукраїнської наук.-практ. конф. м. Бахчисарай. – Сімферополь : Фенікс, 2011. – 336 с.
7. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства: теорія, методологія, практика / [Андерсон В. М., Андрєєва Н. М., Алімов О. М. та ін.]; за ред. д. е. н., проф. Є. В. Хлобистова. – Сімферополь : Ариал, 2011. – 589 с.
8. Зима А. Г. Взаимосвязь экономического развития стран, изменения климата и здоровья людей / А. Г. Зима // Проблемы экономики. – 2011. – № 1. – С. 3-7.
9. Брижань І. А. Екологічний фактор в оцінці промислового розвитку / І. А. Брижань // Економічний форум. – 2014. – № 1. – С. 16-23.
10. Хлобистов Є. В. Сталий розвиток та екологічна політика у глобальних викликах: від передбачення до прогнозування / Є. В. Хлобистов, Л. В. Жарова, М. В. Ільїна // Економіка природокористування і охорони довкілля. – 2008. – С. 33-42.
11. Зима А. Г. Выполнение условий Киотского протокола как предпосылка выхода из экономического кризиса / А. Г. Зима, О. Ю. Иванова, О. Г. Зима // Проблемы экономики. – 2010. – № 2. – С. 3-8
12. Протидія глобальній зміні клімату в контексті Кіотських домовленостей: український вимір / За ред. С. Л. Орленко. – К. : НІСД, 2010. – 48 с.

INFLUENCE OF GLOBAL FINANCIAL CRISIS ON ECOLOGICAL MEASURING OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE COUNTRIES

Litvin M.

Candidate of economic sciences, Associate professor, Associate professor of department of international economy and world finances of the Dnepropetrovsk national university Oles Honchar.

Abstract. *The influence of global financial crisis on the ecological constituent of sustainable development of the world countries is analysed in the article.*

The influence of global financial crisis on sustainable development of the world countries on the indexes of sustainable development is analysed: component of safety of life of people and component of quality of life of people.

The comparative analysis of the world countries is conducted on the index of ecological constituent of sustainable development. Practical recommendations are developed in the direction of ecological constituent in relation to achievement of sustainable development in the different countries of the world.

The global financial crisis carried out considerable influence on sustainable development of every country of the world. Near-term influencing on the economic constituent of sustainable development, a crisis resulted in sharpening of problems in social and ecological spheres, decline of quality and safety of life of company, and confirmed the necessity of introduction of principles of conception of sustainable development at global level.

Key words: *sustainable development, global financial crisis, ecological constituent of sustainable development.*

Referances

1. Oreshnyak V. L. Sotsial'no-ekonomichni ta ekolohichni peredumovy perekhodu krayin svitu do modeli staloho rozvytku / V. L. Oreshnyak // Stalyy rozvytok ekonomiky. – 2011. – № 7. – S. 64-69.
2. Yelahin Yu. V. Mekhanizm zabezpechennya staloho rozvytku: Problemy ta zadachi / Yu. V. Yelahin // UkraDAZT. – 2012. – № 1. – S. 258-260.
3. Bobilev S. N. Kryzys: ekonomyka ta ekolohyya / S. N. Bobilev, V. M. Zakharov // M.: Typohrafiya LEVKO, 2009. – 84 s.
4. Analiz staloho rozvytku – hlobal'nyy i rehional'nyy konteksty. Ch. 2. Ukrayina v indyikatorakh staloho rozvytku / Za red. M. Z. Z•hurovs'koho. – K. : NTUU «KPI», 2009. – 200 s.
5. Didukh Ya. Ekolohichni aspekty hlobal'nykh zmin klimatu: prychnyny, naslidky, diyi / Ya. Didukh // Visnyk NAN Ukrayiny. – 2009. – № 2. – S. 34-44.
6. Stalyy rozvytok ta ekolohichna bezpeka suspil'stva v ekonomichnykh transformatsiyakh / Materily Tret'oyi Vseukrayins'koyi nauk.-prakt. konf. m. Bakhchysaray. – Simferopol': Fyeniks, 2011. – 336 s.
7. Stalyy rozvytok ta ekolohichna bezpeka suspil'stva: teoriya, metodolohiya, praktyka / [Anderson V. M., Andryeyeva N. M., Alymov O. M. ta in.]; za red. d. e. n., prof. Ye. V. Khlobystova. – Simferopol': Aryal, 2011. – 589 s.
8. Zyma A. H. Vzaymosvyaz' ekonomycheskoho razvytyya stran, yzmenenyya klymata y zdorov'ya lyudey / A. H. Zyma // Problemy ekonomiky. – 2011. – № 1. – S. 3-7.
9. Bryzhan' I. A. Ekolohichnyy faktor v otsyntsi promyslovoho rozvytku / I. A. Bryzhan' // Ekonomichnyy forum. – 2014. – № 1. – S. 16-23.
10. Khlobystov Ye. V. Stalyy rozvytok ta ekolohichna polityka u hlobal'nykh vyklykakh: vid peredbachennya do prohozuvannya / Ye. V. Khlobystov, L. V. Zharova, M. V. Il'yina // Ekonomika pryrodokorystuvannya i okhorony dovkillya. – 2008. – S. 33-42.
11. Zyma A. H. Vipolnenye uslovyy Kyot'skoho protokola kak predposilka vikhoda yz ekonomycheskoho kryzysa / A. H. Zyma, O. Yu. Yvanova, O. H. Zyma // Problemy ekonomiky. – 2010. – № 2. – S. 3-8
12. Protydiya hlobal'niy zmini klimatu v konteksti Kiot's'kykh domovlenostey: ukrayins'kyy vymir / Za red. S. L. Orlenko. – K. : NISD, 2010. – 48 s.

ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛЬНОГО ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА НА ЭКОЛОГИЧЕСКУЮ СОСТАВЛЯЮЩУЮ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАН МИРА

Литвин М. В.

Кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международной экономики и мировых финансов, заместитель декана по научной работе факультета международной экономики Днепропетровского национального университета имени Олеся Гончара.

Аннотация. *В статье теоретически обосновано и проанализировано влияние глобального финансового кризиса на экологическую составляющую устойчивого развития стран мира.*

Исследовано влияние глобального финансового кризиса на устойчивое развитие стран мира по показателям устойчивого развития: компонентой безопасности жизни людей и компонентой качества жизни людей.

Проведен сравнительный анализ стран мира по индексу экологической составляющей устойчивого развития. Разработаны практические рекомендации в направлении экологической составляющей относительно достижения устойчивого развития в разных странах мира.

Глобальный финансовый кризис осуществил значительное влияние на устойчивое развитие каждой страны мира. Глобальный финансовый кризис повлиял на экономическую составляющую устойчивого развития, кризис привел к заострению проблем в социальной и экологической сферах, снижение качества и безопасности жизни общества, и подтвердил необходимость внедрения принципов концепции устойчивого развития на глобальном уровне.

Ключевые слова: *устойчивое развитие, глобальный финансовый кризис, экологическая составляющая устойчивого развития.*